

EST
ENG
RUS

Uudised · Mängukava · Piletid · Rahvusooper · Rahvusballett · Teenused · Kontakt

Uudised

Hooaja erileht
"Rahvusooper"

Uudiskiri

Müügil "Lembitu" CD

Arvamused

2011

2010

2009

Vabad täkkohad

Kalender ◀ september 11 ▶

29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	1	2

Osta pilet internetist!

Vaheajatellimus internetist

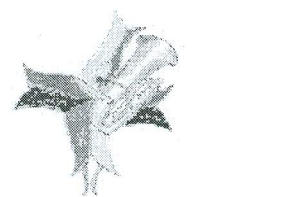
Müügil "Lembitu" CD!

Telli uudiskiri

Lastele

Küsitlus Küsitluste arhiv ▶

Uudised »Arvamused »2011 »

Richard Wagneri „Parsifal“ Tallinnas

Beata Baublinskienė / Bravissimo
23.09.2011

Rahvusooper Estonia näitas 25.–28. augustil Euroopa kultuuripealinn Tallinn 2011 programmi raames Richard Wagneri ooperit „Parsifal“. See viimane, suursuguse idee ja pikkuse poolest kuulus Wagneri ooper loodi aastal 1882. See on üldse esimene kord, kui Wagneri viimane ooper Eestis lavale tuuakse.

Eesti „Parsifal“ nägi rambivalgust mahajäetud, nõukogude tööstuspärandit meenutavas ruumis – Tallinnas Noblessneri valukojas. Osa ruumidest ei kasutata, seega kohandasid teater ja lavastuspartner Nargenfestival ruumid kunsti tarbeks ümber. Pidades silmas „Parsifali“ süžeed, eriti teose „sõnumit“, mis jämedalt üldistades on, et tugev usk ja lootus kasvatavad vana korra kõdu seest uue maailma võrsed (Parsifal – maailmapäästja), võib kohavaliikut pidada väga õnnestunuks. Selle ruumi loomulik, üteks isegi, et „postindustriaalne barokk“ muutus lavastuse loomulikuks lavakujunduseks ja määras kindlaks lavastuse stiili. Nõukogude ajal oli tegemist kinnise sadamaterriituumiga, seega toimum tegevus lavastajate tahtel nagu koonduslaagris, aga võib-olla hoopis Oktoobrirevolutsiooni ajal (lavastaja – noor, kuid juba Viini ja Baieri riigiooperites, Salzburgi festivalil ja mujal lavastanud sakslanna Nicola Raab, kaaslavastaja ja koreograaf Ran Arthur Braun Iisraelist). Konkreetseid viiteid kohale ja ajale on välditud, kuid kostüümid reedavad mingit 19. sajandi esimesel poolel valitsenud korralagedust: ajastule iseloomulikud sinelid, vanaaegsed palitud, vaesuse esteetika I ja III vaatuses, teisest küljest aga retrokabaree II vaatuses (lavastuse kunstnik Robert Innes Hopkins Suurbritannias; valguskunstnik David Cunningham Šotimaalt).

Oluline pisiasi – vaatamata „proletaarlikule“ ümbrusele on vaatajate istmed kaetud valge elegantse kangaga, saali viib punane vaip ja trepp, hiigelsuures valges telgis on sisse seatud teisaldatav buffet suurepärase kohvi ja kookidega, nähtavas kohas on stend lavastuse kavade, teatri välja antud CD-plaatide ning teatribinoklitaga jne. Täitsa nagu teine Bayreuth...

Kui Arvo Volmeri juhtimisel hakkas kõlama avamäng, peaaegu transsendentaalne keelpillide piano, selgus ruumi veel üks ootamatu eelis: suurepärane akustika. Muide, orkestri on dirigent paigutanud üsna nutikalt: vasest puhkpillide rühm sattus külgmisesse tiiba, improviseeritud stseenid jäid „kuliiside taha“ ja seetõttu ei varjutanud suurepäraseid, just selleks lavastuseks kutsutud ja Wagneri muusika esitamisele spetsialiseerunud lauljaid. 26. augustil laulis bassbariton Martin Winkler (Klingsor) Austriast, väga usutavalt võrgutaja Kundry rolli loonud Magdalena Anna Hofmann (metsosopran) ja briti bass Richard Wiegold (Gurnemanz). Rahvusvaheliste tähtede meeskonda on hästi sisse sulanud Rahvusooper Estonia solistid bariton Rauno Elp (Amfortas) ja bass Priit Volmer (Tituel).

Üldiselt nimetaksin „Parsifali“ ooperiks, milles „tegelane number 1“ on dirigent. Asjata ei olnud selle lavastuse peamiseks algatajaks Arvo Volmer. Kui meenutame, kuidas ooperi fragmente esitas Leedu riiklik sümfooniaorkester Gintaras Rinkevičiuse juhtimisel, ja Maria teatri külalisetendust, mida esitati 2009. aastal Leedu ooperi- ja balletiteatris, mida juhtis Valeri Gergijev, nõustume, et teatri- või kontserdilavale ilmub see teos vist dirigentide initsiatiivil. Dirigeerida „Parsifali“ – eriti keerulist, kuid väga kaasahaaravat, rohkem kui viis tundi kestvat teost – on nagu ronida Everesti tippu. Kuna lavastuse ajal nägi selgesti nii Arvo Volmerit kui ka orkestrit, võib publik jälgida, kuidas teose edenedes langes dirigent omamoodi muusikalisse nirvaanasse.

Volmeri interpreteeritud muusika hingamine oli väga loomulik ja järjekindel, kuigi partituur, nagu muusikateatri teosele sobilik, on piisavalt mitmekülgne. Näiteks koorirühmade – meeste, naiste ja poiste – partiisid tuleb esitada keskendumult, peaaegu J. S. Bachi oratooriumiliiku laulmise stiilis. Dirigent juhitud orkester suutis saada rafineeritud, peene piano, eriti täpsed ja sugestiivsed olid vasest puhkpillide mängitud teemad – Wagneri tähtsad leitmotiivid. Kuid ka kulminatsioonid viidi sobival võimsa kõlani, kaugele põhjamaisest vaoshoitusest.

Tõtt-õelda tundus ooperi alguses, et lavastaja tõstis endale eesmärgiks rõhutada mõne minimaalse aktsendiga muusikas toimuvat draamat. Seda suurem üllatus ootas II vaatuses, kui üks lavapõranda plaatidest üles kerkis ja saali tulvas ere kabareepuna. See on Klingsori – Martin Winkleri mõjuvalt kehastatud iroonilise kurja geenius, nagu mingi kabareekonferansjee – valitsusala. Libreto järgi peaks see olema Klingsori maagiline aed, kuhu sattunud Graali kuningriigi rüütleid võrgutavad lilleleiu. Nende stseen oli koreograafilises mõttes suurepäraselt lavastatud (laulsid Kristel Pärtna, Kristina Vähi, Albina Kotšetova, Kadri Kipper, Angelika Mikk, Janne Ševtšenko). Kuid Klingsori „tööriistades“ on kõige täiuslikum Kundry, kelle võlule ei suutnud vastu panna isegi Graali rüütelite kuningas Amfortas. Allakäiguhetkel haavas Klingsor teda odaga. Kuid Amfortas ei või isegi surra, ta on mõistetud kannatama igavesi piinu (Rauno Elpi mõjuv interpretatsioon). Teda võib päästa ainult „püha lollike“ Parsifal, kes just Klingsori maagilisse aeda sattus. Kuid seekord ei saada Kundryt edu. Lavastuslik lahendus on väga tabav, näidates Parsifali kui infantiilset tüüpi (Roman Sadniku suurepäraselt kehastatud karakter), kes on võib-olla Kundry naiseliku võlu jaoks veel liiga noor. Magdalena Anna Hofmann kehastas täiuslikku võrgutajat lausa fenomenaaelselt: talle oli omane mitte ainult laia diapasoniga, kõikides registreis ühtlaseit helisev mahlane hääl, vaid ka väga täpne näitlemine ja oskus sujuvalt liigutusi virtuoosselt valitseda. Ta andis oma kangelannale koguni ekspressionistlikke värve. Dünaamiliselt, kuid kaugelki mitte korratult kokku pandud lavastus lükkas ümber Wagneri muusika kui küllalt pikaleveninud stseenidega ja keskendumist nõudva muusika kuvandi.

Muide, ooper lõppes seigelt, heledalt ja õnnelikult. Lõpus ilmub lavale poiss – nagu heale teele pöördunud Kundry ja oma maailmapäästja missiooni uskuma hakanud Parsifali järjetulija. Ooperi viimased sõnad, mida koor aina kordab – öndsad on need, kes usuvad – võib-olla õigustavad sellist natuke „magusat“ finaali. Lõpuks tuleb õelda, et Wagneri süžeesid ei ole väga lihtne lavastada. Lisaks sellele tsitaadile Pühakirjast läbivad kogu „Parsifali“ omamoodi tõlgendatavad sümbolid: Parsifal on püha Graali vennaskonna oodatud, kuid alguses eiratud Messias; hirmsa haava pärast kannatav, kuid ohverdama sunnitud Graali rüütelkonna kuningas Amfortas on nagu ristilöödud Kristus; heale teele pöördunud võrgutaja Kundry nagu Maria Magdalena; Klingsor nagu pimeduse ingel, kellega headus peab võitlusesse astuma; ja ooperi kulminatsiooniks on rituaal, kus peaaegu üks-ühele on üle kantud missa ohverdamise osa, milles kutsutakse sööma ihu (leiba) ja jooma verd (veini).

Jääb üle vaid imetleda publikut, kellest neli õhtut järjest näidatavas Wagneri ooperimüsteeriumis puudust ei olnud.